

”گرشكسز دە اپپاق ماقتا ۋېزىدى تاماشا تۇرمىسقا كەنەلتى“

انار بۇلت / شىنچياڭ گازەتنىڭ ئىشلىسى جىڭ جۇ 10 – ايدىنڭ 12 – كۇنى لوپنۇردان خابار-لايدى. ۋېر مەزگىلدەن بەرى امەرىكاداعى، باتىس-تاعى جۇڭگوغا قارسى كۆشتەر شىنچياڭدا ”زورلىق-پەن ەڭبەككە سالۇ“ ۋەمىر ۋىرۇپ وتىر دەپ پالە جايتىپ، سىونداي - اق وسىنى سىلتاۋراتىپ شىنچياڭنىڭ ماقتا كاسىبى سالاسىن قىسىنسىز جازالا-دى. 10 – ايدىنڭ 12 – كۇنى شىنچياڭ ۋىغۇر اۋ-تونومىيالى رايونى باينەولعين موڭغۇل اۋتونومىيالى ويلىسىنىڭ لوپنۇر اۋدانىندا ”ماقتادان مول ۋەنىم الدىق“ ارناۋلى اقپار جاريالاۋ ۋماجىلىسىن وت-كىزدى، جەرگىلىكتى ماقتاشلار مەن ماقتا كاسى-مەيەن شۇغىلدانۇشلاردان 6 ادام ۋىمول كەشىرمە-لەردىن اڭگىمەلەۋ ارقىلى شىنچياڭ ماقتاسىنىڭ ناقتى جاعدايىن قايتالاي باياندادى.

مۇندا ايىتا كەتەرلىك ۋېىر ۋىس، وسى رەتكى اقپار جاريالاۋ ۋماجىلىسى لوپنۇر اۋدانى كۆلباق اۋلىنىڭ ماقتا اتىزىندا وتكىزىلدى. ماشى-نانىڭ گۇرۇلدەگەن داۋسىمەن بىرگە، قىزىل ۋئۇستى 3 ماقتا جىۋ ماشىناسى ارلى – بەرلى بىر-نەشە قايتارا ۋجۇردى، كوپ وتپەي اتىزدا اۋتوماتى تايانغان اپپاق ماقتا ورمادارى پايدا بولدى. وسىم-دىك قورعايتىن ۋىقىشىسىز ۋشاق ۋىشروۋشى ۋېىر شەتتە ۋىقىشىسىز ۋشاقپەن ماقتا اتىزىنا چاپىراق تۇ-سىرەتىن ۋەرى شاشىپ تۇردى. كەىزىندە قىرۋار ادام كۆشەيەن زورعا بىتتەتىن جۇمىس قازىر ماشىنا-مەن ورنىنلالاتىن بولدى.

اقپار جاريالاۋ ماجىلىسىندە لوپنۇر اۋدانى دوڭقوتان اۋبلى دوڭقوتان قىستاننىڭ ماقتاسىسى نۇرالى ۋومار ۋوزىنىڭ ماقتا ەڭكەشىرمەلەرىن اڭ-گىمەلەدى. نۇرالى 1000 مۇ جەرگە ماقتا ەگىيتى، 2018 – جىلدان بۇرىن ماقتا ەڭۇ، جىۋ جۇمىسى نە-گىزىنەن ادام كۆشەيەن بىتەتىن. ۋر جىلى ماقتا جىۋ مەزگىلىندە ولار ماقتا تەرەتەن 70 تىە 80 جۇمىسىنى جالداپ ماقتا تەرگىزەتىن، ولاردىڭ شىندە وسى قىستاننىڭ تۇرعىندارى، قاشقار، خوتان سىياقتى جەرلەردەن كەلگەن جۇمىسشلار، سونداي – اق باسقا ولكەلەردەن شىنچياڭعا ار-ناۋلى ماقتا ماشىناسىن كەلگەن جۇمىسشلار دا بار بولاتىن. ماقتا جىۋ مەزگىلىندە ماقتا تەرگىن ۋر بىر جۇمىسىنى ورتا ەسەپپەن 10 مىڭ يۇاننىڭ استام كىرىسى كىرگىزەدى. نۇرالى بىلايى دەدى:

قازىر مەندە 8 تراكتور، ۋېىر جول نۇسقاۋىسىنى بار تۇقىم ۋىسىڭىرۋ ماشىناسى، ۋېىر تەگىستەۋ ماشىناسى، 8 شاعىن تىپتىى اۋىل شارۋاشلىق ماشىناسى بار، 1000 مۇ جەردەگى ماقتانى باس-

تۇرغىن ۋومار:

ورنىقىلىقتى قورعاۋدىڭ ۋېىرىنىشى شەبىنەن 34 جىل تاپچىلمادى

جاۋاپكەرلىشلىكى ارقالاۋىم كەرەك. “ ساقشى بول-ھاننان بەرى تۇرغىن ۋومار وسى ۋىستانمەنن جازبا-دى. قاراقاش اۋدانىدىق قوعام حاۋىپسىزدىگى مەكە-مەسى نەگىزگى ساتى ساقشى بولمىشەسىنىڭ باستىمە-نان قىلمىس بارلاۋ اترەتنىڭ باستىعى، اۋداندىق قوعام حاۋىپسىزدىگى مەكەمەسىنىڭ ورنىناسار باست-مەنا دەيىن، ۋر رەت ماڭغىزدى دەلو مەن ماڭغىزدى ارەكەتكە چولققان كەزدە، تۇرغىن ۋومار قاشاندا خالىق ساقشىلارىن باستاپ، زورلىقتى كۇش لاڭگەس ەلەمەنتىتەرەيەن اپپاناي شايقاس جاسا-دى. ول ىلگەرەندى – كەينىدى كوپ رەتكى ەلەۋلى دەلولاردى بارلاپ اشۇعا قاتناستى، باسشىلىق ەتتى، كوپتەگەن زورلىقتى كۇش لاڭگەستىك توپتاردى تالقانداپ، وت پەن قانىڭ، ۋولم مەن ۋومىردىڭ سىنانعان سۇ-رىنىيەي ۋوتتى.

”مەنىڭ تاجىرىيەم سەندەرەدن مول، مەن بارىپ ۋېىر جايىلى ەتەيىن“. ۋېىر رەت خالىق ساقشىلارى بارىمتاعا ۋىستالغان ادامدى قۇتقارۋ كەينىزە زورلىقتى كۇش لاڭگەس ەلە-مەنتىتەرى جارىلىغىش قۇرىلغىسىن جارىپ جە-بەرۋەگە ۋرىنغان كەزدە، زورلىقتى كۇش لاڭگەس ەلەمەنتىتەرىنىڭ سۇرقيا نپەيتى مەن قا-نىبەزەر تاسلىنىە دەپ كەلگەندە، تۇرغىن ۋومار ۋېىر جاعىنان، سوزىمەن اسەرلەندىرىپ، ەندى ۋېىر جاعىنان، وڭتايلى ۋساتتى باىىپ ۋېىر جايىلى ەتتى. 10 مەتر، 5 مەتر، 4 مەتر... قارسى جاققا ۋېىر مەتر قالغاندا، تۇرغىن ۋومار زورلىقتى كۇش لاڭگەس ەلەمەنتىتەرىنە تىكە اتىلىپ بارىپ، بارىمتانى ۋساتتى قۇتقاردى.

”ۋەىر مەن ۋولم سىنى الدىندا، تۇرغىن قۇانتىن ۇزدىكىسىز جاندىاندىرىپ، بۇكىل رايون ەكو-نومىكاسىنىڭ جوعارى ساپالى دامۇىنا قوزغاۋشى كۇش، ۋومىرشەڭدىك كۇش ازىرلەدى. شارۋاشلىق – ساۋدا ورتاسىن ساپاللاى-دىرۇ ەكونومىكانىڭ، قوعامنىڭ اقاۋسىز دامۇىنا كۇشى تىرەك ازىرلەدى. يىپىل جىل باسسان بەرى بۇكىل رايوندا 387 مىڭ بازار تۇلغاسى جا-ڭادان تىر كەلىپ، نۇزىلى بازار تۇلغاسىنىڭ جالىپ سانى 2 مىلليون 1۱2 مىڭغا جەتتى.

شارۋاشلىق – ساۋدا ورتاسىنىڭ ەڭ جاقسى-سى بولمايدى، تەك اناغۇرلىم جاقسىسى بولادى، رەفورما ماڭگى جالغاسادى. جاڭ شىجۇن مىنا-لاردى ۋېىلدىردى: بۇكىل رايوننىڭ رەفورما جۇ-يەسى شارۋاشلىق – ساۋدا ورتاسىن ساپاللاى-دىردۇدى ەكونومىكانىڭ جوعارى ساپالى دامۇىن ىلگەرەلتەۋدىڭ، جاڭا دامۇ ارانسىن جەمدەل قالىپ-تاستىرۋدىڭ ماڭغىزدى سىرەپلىسى جەتۋىنى جانە كۇش سالۇ ۋىتۋىنى تەسىپ، ”تەۋەنىڭە بەرۋ، باسقارۇ، قىزەمت ەتەۋ“ رەفورماسى، خالىق باسقار-ۋىنداعى ەكونومىكانىڭ دامۇىن قولداۋ، بازار ورتا-سىن ساپاللاندىرۇ، زاڭمەن جونگە سالۋدى قامتاما-سىز ەتۇ جۇيەسىن اقاۋسىز داندىرۇ، شارۋاشلىق –

ۋەدىكى ورتالىقتا شىنچياڭ قىزىنى چوزىندىكى اڭگىمە تاماجىلىسىنىڭ رۇزىن ۋېىرەلىك، داڭكاتلىدىر بىدك جاندا دازىردىگى چوزىڭىزدا سوزساپاستىك شىنچياڭ قۇرۇلما قۇلشىداين

اۋتونومىيالى رايون ”ماقتادان مول ۋەنىم الدىق“ ارناۋلى اقپار جاريالاۋ ۋماجىلىسىن وتكىزدى

”بىز شىنچياڭغا تاغى دا كەلەمىز“

□ انار بۇلت / شىنچياڭ گازەتىنىڭ ئىشلىسى شىن زۇشياۋ

ماقتا جىۋ ماشىناسىمەن ەكى – اق كۇندە جىيىپ بولامىن. قازىرگى باعا بوينىشا ۋېىر مىلليون يۇاننان استامغا ساتامىن“. لوپنۇر اۋدانى كۆلباق اۋلىنىڭ ماقتاشسى اركىن رەيىم يىپىل ماقتا اتىزىن باسقارۇعا سىچۋاندىق 5 جۇمىسىنى جالداپ سىتەتكەندىكىن، نا 40 مىڭ يۇان ەڭبەكاقى بەرەمەن“. كەزەكتە شىنچياڭنىڭ ماقتا وندىرىسىندە جۈ-عارى ورەدە ماشىناسلۇ ەدەقاشان جۇزەگە استى. لوپنۇر اۋدانىنىڭ ورنىناسار اكىمى حى مياۋ بىلاي دەپ تانىستىردى: 2021 – جىلى لوپنۇر اۋدانىندا ماقتا ەگىلگەن جەر اۋدانى ۋېىر مىلليون مۇدان اسىپ، اۋىل شارۋاشلىغىنىڭ ماشىناسلاشۇ سالىستىرماسى %96كە جەتتى. قازىر ماقتا جىۋ جۇمىسى ەڭ قاۋىرت جۇرگىزىلمەتن مەزگىل بول-غانمەن، ماقتا تەرۋىشلەردى كوپتەپ كەلۋدىڭ قاجەتتى قالغان جوق. اقپار جاريالاۋ ماچىلىسىندە ماقتا جىۋ ماشىناسىن جۇرگىزۇشى ۋسامى ۋىۇ-سىپ، وسىمەدىك قورعايتىن ۋىقىشىسىز ۋشاق ۋىشروۋشى ۋومار جان بۇرچان جانە اۋىل شارۋا-شلىق تەخنىكاسىن جالىپلاستىرۇشى قىزەمتكەر كەرىم راھىمان ماقتانى ماشىنامەن ەڭۇ، جىۋ سىياقتى جاعدايلاردى تانىستىردى.

”500 نەشە مۇ جەرگە ماقتا كەتسىم، ۋېىر مۇ جەردىڭ ۋەنىمى 400 نەشە كىلوگرامغا جەتەدى،

□ انار بۇلت / شىنچياڭ گازەتىنىڭ ئىشلىسى شىن زۇشياۋ

شالدىقتىرھادىق، بارلىعى ماقتانى ماشىنا-مەن تەرەدى ەكەن“. شىريلانكادان كەلىپ وقىپ جاتقان وقۇشى گايىا كەيىپەر ەمەلەكتەتەر شىنچياڭنىڭ وسى كاسىپتە. رىندە ”زورلىقپەن ەڭبەككە سالۇ“ ۋەمىر سۇرۇدە دەپ جالا جاۋىپ وتىرغانىدە-مەن، ۋوزىنىڭ اتىپلىسى ”زورلىقپەن جانىسا، ۋېىز شىنچياڭغا تاغى دا كەلەمىز“، – دەدى 10 – ايدىنڭ 6 – كۇنى شىنچياڭداغى 6 كۇندىك ساپارلارنى بايقاتقان بەيجىڭ داشۇەسىندەگى 20 شەئەلدىك وقۇشى جاپا – تارماعاي.

قاشقاردان خوتانغا، ودان شىخىزد-ھا، ۇرەمچىگە بارغان 6 كۇندە، كامەرىۇن، بانگلاەدەش، اۋغانىستان، بۇرۇندى، ۋگاندا، چاد، رەسەي، پاكىستان، كورىيا، موڭغۇلىا، شىرلانكا، امەرىكا، انگلىيا قاتارلى 16 ەمەلەكتەتەن كەلگەن، بەيجىڭ داشۇەسىندەگى 20 شەئەل-دىك وقۇشى شىنچياڭدا ەكسكۇرسىيادا، سا-پاردا بولدى. ەكسكۇرسىيالاۋ، ساپارلاۋ ۇيسىرەسىندەگىلەر جول بويى قالالارغا، اۋىل – قىستانقارغا، يىڭنۇان ەگىس الاڭدا-رىنا بارىپ، ارالايى ۋجۇرۇپ كورىپ، شىنا-يى شىنچياڭدى ۋوز كوزدەرەيمەن كورىپ سەزىندى.

10 – ايدىنڭ 4 – كۇنىنەن 6 – كۇنىنە دەيىن، بەيجىڭ داشۇەسىندەگى شەئەلدىك وقۇشلار ەكسكۇرسىيالاۋ، ساپارلاۋ ۋيسىرە-سى ۇرەمچى قالاسى مەن شىخىزى قالاسىن ەكسكۇرسىيالادى، ساپارلادى.

شىنچياڭ خالىقارلىق ۇلكەن بازارد-نىڭ جاپاۋلار كوشەسىندە جۇرگەندە، سارعىش ۋئۇستى كەرىشتەن قالانغان قۇرد-لىستىڭ سىرتقى تامى ادامعا وڭىرلىك اسەر، تارىخى اسەر بەرۇمەن بىرگە، وسى زامان

ەلەمەنتەرى دە مەن مۇندالدى. كەيىپەر ساۋدا دۇكەندەرىنىڭ ەسىك الدىندا مىنا جاتقان راۋاپ سازى شالقي كونتەرىلسە، انا جاتقان دويمىرادان كۇي توكىلدى، وسىنشاما اسەم ۋارى جاراسمىدى مۇزىكا ۇنى شەئەل-دىك وقۇشلاردى باۋرادى.

كورەيادان كەلىپ وقىپ جاتقان وقۇشى يىن جى – نى ۇلكەن بازاردان وزىنە ۇناعان ساياحات ەستەلىك بۇيىمارىن ساتىپ الدى. ۇل بىلاي دەدى: بۇل ارادا شىنچياڭداغى از ۇلتىاردىڭ ەرەكشە اشەكەي بۇيىمارى بار بولۇمەن بىرگە، جۇڭگونىڭ باسقا ولكەلەرد-مەن اكەلىنگەن ەرەكشە ساۋدا بۇيىمدارى دا قاتناپ جۇرسە دە قىزەمتتى تاباندلىقپەن سىتەپ، كۇنى – ەئۇنى ۋېىرىنىشى شەپتە كۇرس جاسايدى. ”توڭگىرىستىك ارداگەر قۇرباندار مەن قۇربان بولغان جاۋىنىگەر سىرىكتەرەيمەن سالىستىرغاندا، مۇنداي جاپا – ماشاقات نەگە تۇرادى“، – دەيدى ول. ساقا پارتايا مۇشەسى رەتتىدە، تۇرغىن ۋومار-دىڭ اكەسى ۇلىنا خالىق ساقشىسى ماڭغداينداعى ساقشىلىق بەلگىسىە ۇياتتى بولماۋ كەرەك، ونان دا ماڭغىزدى، ”خالىق“ دەپتىن سوزگە ۇياتتى بولماۋ كەرەك دەپ ۇنەمى ەسكەرتىپ وتىراتىن. اكەسىنىڭ ئىقالىندا تۇرغىن ۋومار ”خالىق قوعام حاۋىپسىزد-ىگى خالىق ۇشۇن سىستۇ“ دەگەن اۋلىگى ماقساتى مەن سىرەتىن جۇرەگىنىڭ تىرەەڭ تۇپسىرنە ۇيالاتتى.

شىخىزى داشۇەسىندە قازىر 5 ۇلكەن قۇرلىقاي 20 ەمەلەكتەنن كەلگەن 488 شەئەل-دىك وقۇشى بار. وسى مەكتەپتە ”ۋېىر بەلدەۋ، ۋېىر جول“ خالىقارلىق قۇ – اعارتۇ ورتالىعى ەيماراتنىڭ تايۋادا سالىنىپ بولسى، بولاشاققا جۇڭگوغا قۇعا كەلگەن شەئەلدىك وقۇشلار-دى ۋىتپتى دە جايلى ۇيرەنۇ، تۇرمىس ورتاسى-مەن قامدايتىندىنەن ەستىگەن كەزدە، ەكسكۇرسىيالاۋ، ساپارلاۋ ۇيسىرەسىندەگى شە-ئەلدىك وقۇشلار جۇڭگو ۇكىمەتلىك شەئەل-دىك وقۇشلارغا كۇل بولگەندىكىنە جانە قاە-قورلىق جاساعانىنا شىناي العىس ايتتى.

شىخىزى قالاسى بەيجۇان قالاىشىمى چۇانتۇيدى 7 – بايلىندەگى ۇلان – بايتاق ماقتا اتىزىندا، ۋىرى تۇرباتتى ماقتا تەرۋ ماشىناسى ۋزدەكىسىز ۇرنتتى بولپ جاساغاندىغى، ەكونومىكالىق دامۇ، خالىق تۇرمىسىنىڭ جاق-سارۇى، ۇلتاز نىتىماعى، ەمدن تاتۇلغى جانە سىرتقا ەسىك اشۇ سىياقتى جاقئارداغى جاعدا-يىن تانىستىرىپ، خالىقارداغى جۇڭگوغا قارسى كۇشتەرىدىڭ شىنچياڭغا ساپايتىن داقپىرتانىرا، وسەك – اياڭدارنا توتىتا. رىس بەسەردى، شەئەلدىك وقۇشلار شىنچياڭنىڭ دامۇ بولاشىغانا تولىق سە-نمەنن قاراپ، جابال تۇردە، دۇنيە جۇ-زىنە، ۋسوزسىز، ناعىز، كوركەم، باي ھازمۇندى شىنچياڭدى باياندائىتىندەقتا.

رىن ۋېىلدىردى.

قاهارماندار شەجىرەسى

□ انار بۇلت / شىنچياڭ گازەتىنىڭ ئىشلىسى

پارىزات ابدۇل

20 نەشە جىلدىڭ الدىندا العاش رەت جاراالا-ھان كەزدەگى جاعداي تۇرغىن ۋوماردىڭ ەسىندە ۋلى اپ – انىق …

لاڭگەستىككە قارسى تۇرىپ، ورنىقىلىقتى قور-عاۋدىڭ ۋېىرىنىشى شەبىنىڭ اتوىشىسى اتانغان تۇرغىن ۋومار قازىر خوتان اپپاقنىق قوعام حاۋىپ-سىزدىگى مەكەمەسى پارتكومنىڭ مۇشەسى، مەكە-مەنىڭ ورنىناسار باستىعى، خوتان اۋداندىق قوعام حاۋىپسىزدىگى مەكەمەسى پارتكومنىڭ ورنىناسار شۇجى، جىڭۋى مىندەتىن وتەۋدە. ساقشى بولغان 34 جىلدان بەرى تۇرغىن ۋومار بۇكىل نىتا – پەيە-لىن خالىققا ازناپ، مەمەلەكتتى ەرلىكپەن قورعاپ، ىلگەرىندى – كەينىدى 8 رەت جاراالاندى، الايدا ونىڭ شىنچياڭنىڭ ورنىقىلىمىن، تىنىشتىنەن قورعاۋ سەنىمى باستان – اپاق بولاتتاي بەرىك بولدى.

ۋېىر رەتكى زورلىقتى كۇش لاڭگەس ەلەمەنت-تەرىن تۇقىنداۋ ارەكتەي باربىسىندا، تۇرغىن ۋومار دەلونى ۋساتتى اشۇدا ۇلكەن رول اتقارادى، ال ۋوزى دە سول رەتكى ارەكتەتە جاراالاندى. ”ول مەنىڭ تۇغمىشى رەت ارەكتەككە قاتناستۇم بولاتىن ۋارى العاش رەت جاراالغان كەىزمە ەدى، الايدا تپتەيى دە قوروقچىدام“، – دەدى 9 – ايدىنڭ 19 – 1987 – جىلى تۇرغىن ۋومار ەكەتپ بىتىرگەن سوك اۋلىنا قايتىپ ساقشى بولادى، ول ىلگەرىند-دى – كەينىدى قاراقاش اۋدانى، گۇما اۋدانى

(بىاسى ۋە بەتتە)

بۇل 11 نۇزىلى شارا مىنالاردى قامىتدى: «اۋ-تونومىيالى رايوننىڭ (شارۋاشلىق) – ساۋدا ورتاسىن ساپاللاندىرۇ ەرەجەسىن، اتقارۇ ادىسىن» جاساۋ، ەڭ كوپ بولغاندا ۋېىر رەت جۇگىرۇ“ رەفورما-سىن تەرەڭدەتۇ، ۇكىمەتتىك ساندى مالىمەتتەردەن جۇيەلى، ورتاق پايدالانۇدى جەدەل ىلگەرەلتەۋدى اتقارۇ يىكىرن زەرەتتەپ جاساۋ، ۇكىمەتتىك قىزەمت وتەۋ بوينىشا خالىققا قولايلى سىتىق لەينانى ساپالە-لاندىرۇدى اتقارۇ جوباسىن جاساۋ، اقسۇ اپىمەنىڭ ”ارنى – شاعىمداردى قابىلداي سالىسىمەن ۋېىتىرۇ“ ۇلگىسىن جاپايى كوشرىپ جالىپلاستىرۇ، خالىق باسقارۇنىداعى كاسپورىنداردىڭ ۋىتىنىش – تالاپتا-رىن ۋېىر جاقئى ەتۇ قىيەلن ۇيىمداستىرىپ اتقارۇ، خالىق باسقارۇنىداعى كاسپورىندار رەفورماسىن دا-مىتۇدى جانە تپيىن وزگەرتىپ دارەجەسىن ۋسىرۇ-دى اتقارۇ جوباسىن جاساۋ – ىلگەرەلتەۋ، شارۋا-شلىق – ساۋدا ورتاسىن ارناۋلى تەكسەرۋدى ۇيىمداستىرۇ، شارۋاشلىق – ساۋدا ورتاسىن باعالاۋ جانە ارناۋلى رەتتەۋ – ەلۋادى ورىستەتۇ سىياقتىلار.

اۋتونومىيالى رايون پىارتكوم ساياسات زەرەتتەۋ كەڭسەسىنىڭ ورنىناسار مەڭگەرۋشىسى،